

Наточій Анатолій Дмитрович
викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

Антропов Богдан Олегович
курсант факультету підготовки
фахівців для органів
досудового розслідування

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРИЧИНИ ТА ВІДМІННОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ В УКРАЇНІ ПОРІВНЯНО ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ В США

В Україні для поліцейських застосування вогнепальної зброї є проблемною дією, з можливими негативними наслідками для самого поліцейського. Оскільки в наш час, розуміння про застосування вогнепальної зброї дуже відрізняється від зарубіжних країн, тому слід зазначити про актуальність проблем застосування вогнепальної зброї поліцейськими України на відмінну від зарубіжних країн. Почнемо з того, що застосування вогнепальної зброї поліцейським є найбільш суворим заходом примусу, що може нести за собою різноманітні наслідки, не значні або навпаки фатальні, а також критику громадськості. Серед дослідників, науковців та різних фахівців правових наук, сучасне ставлення до зброї можна розподілити на дві групи: одна група, яка за контроль над вогнепальною зброєю, а друга група виступає за вільне носіння зброї.

В Україні вогнепальна зброя, більшою мірою, перебуває під контролем держави, але це зовсім не означає, що вогнепальна зброя є недоступною для громадян, прикладом є застосування вогнепальної зброї виключно з метою полювання. Стосовно застосування вогнепальної зброї поліцейським, його частіше всього осуджують за її неправомірне застосування. В цьому аспекті доречним буде розглянути питання застосування вогнепальної зброї поліцейськими в США порівняно із застосуванням зброї поліцейськими в Україні та встановити відмінність між країнами у сфері обігу, застосування і зберігання вогнепальної зброї, оскільки саме ця країна тримається політики щодо вільного носіння зброї. У США існує право на зберігання і носіння вогнепальної зброї громадянами, реаліями в наш час це право окремо охороняється конституцією США та багатьма конституціями штатів, що надають право на володіння зброєю для індивідуального використання, як засіб для особистого захисту. Із цього, вже помітна велика різниця між самими країнами, оскільки станом на 2020 рік Україна не має таких положень у конституції, а також власне самого закону, який би регулював обіг цивільної вогнепальної зброї. Але, порядок придбання та реєстрації зброї визначено «Інструкцією про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів» затверджено Наказом МВС від 21.08.1998р. № 622[1]. І тому, фактично сьогодні реально українські громадяни мають право придбати вогнепальну зброю в українських зброярських магазинах, але вся вона вказується як «мисливська», тобто вважається, що вся придбана зброя буде використовуватися виключно з метою полювання [2]. На нашу думку, сама ця відмінність є причиною, що регулює ступінь рівня застосування поліцейським зброї. Оскільки, у США кожна людина має право на носіння і зберігання вогнепальної зброї, а також право на її застосування відразу ж у разі загрози свого життя чи захисту свого майна, таким чином вона відстоює свої права, честь та гідність. Насамперед, виходячи з цього права громадян США, американські поліцейські більш агресивно застосовують зброю. Також варто відмітити, як вище зазначено що українські поліцейські застосовують вогнепальну зброю як найбільш суворий захід примусу, тобто це останнє що поліцейський може застосувати проти злочинця. Порівняно з американським поліцейським, рівень силової протидії відповідає рівню *Deadly Force*, тобто такого, який може призвести до смерті за допомогою зброї. Також американський поліцейський, як і український, має використовувати вогнепальну зброю тільки

у визначених випадках [3, с. 36].

Стосовно випадків, коли саме поліцейський може застосовувати вогнепальну зброю, можна звернутися за посиланнями до чинних законів. Український поліцейський, зокрема, має право застосувати зброю для відбиття нападу на нього, членів його сім'ї, захисту інших осіб, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю та для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі. Також передбачено протидію із зброєю під час відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення, затримання особи під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, яка намагається втекти, для зупинки транспорту шляхом його пошкодження. Важливо зазначити, що в усіх випадках межа дій правопорушника має бути об'єктивно небезпечною і нести безпосередню загрозу життю і здоров'ю людей [4]. Параметри використання зброї «Deadly Force» обумовлюються для американського поліцейського «об'єктивною розумністю» для захисту себе або інших людей від смерті та тяжких тілесних ушкоджень, а також для запобігання втечі злочинця. Перед застосуванням зброї поліцейський за можливості попереджає про її використання вигуком: «Поліція! Стояти (Stop), або я буду стріляти!». Це корелюється із відповідними приписами українського законодавства, яке встановлює можливість використання зброї після попередження, але із виключеннями в разі неможливості попередження про її застосування [3].

Підводячи підсумки, слід наголосити, що США є озброєною країною, саме серед цивільного населення і цей факт, звісно, впливає на активне застосування вогнепальної зброї поліцейськими в країні. В той час як в Україні за Наказом МВС від 21.08.1998р. № 622, громадянин України має право лише придбати «мисливську зброю», виключно для полювання. Також, в США застосування зброї несе собою поняття «Deadly Force» - що може призвести до смерті за допомогою зброї, і відрізняється від поняття, найбільш суворий захід примусу, тим що в Україні всі ці вимоги апелюють виключно до закону, а в США встановлюються за необхідністю і корелюються щорічно із певними уточненнями у відповідь на реальні потреби суспільства та громадян у захисті.

1. «Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів», затверджена Наказом МВС від 21.08.1998 р. № 622 / URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98> (Дата звернення: 12.02.2020)

2. Камша О. Закон про зброю в Україні / URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/insh/zakon-pro-zbroyu-v-ukrayini.html> (Дата звернення: 12.02.2020)

3. Las Vegas Metropolitan Police Department / URL: <http://www.lvmpd.com/enus/InternalOversightConstitutionalPolicing/Documents/Use-of-Force-Policy-2017.pdf>. 36 с. (Дата звернення: 12.02.2020)

4. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII / URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19/print1502963361252471> (Дата звернення: 12.02.2020)

Орел Ян Станіславович
дільничний офіцер поліції сектору
превенції Кам'янського ВП
ГУНП в Дніпропетровській області

Некlesa Олександр Вікторович
науковий співробітник
навчально-наукової лабораторії
з дослідження проблем економічної
безпеки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРАВОПОРЯДКУ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ

Національна поліція України як центральний орган виконавчої влади, служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку в державі. На державу та її відповідні органи покла-